

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПРОЄКТІВ

***Стецюк Ю.П., здобувач*,
ННЦ «Інститут аграрної економіки»***

Важливим компонентом системи управління інвестиційним кредитуванням аграрних проєктів є оцінка ризиків. Аналіз літературних джерел засвідчує, що нині науково обґрунтовано і широко використовується на практиці значна кількість методичних підходів до оцінки ризиків, пов'язаних з фінансуванням програм і проєктів суб'єктів господарювання. Така ж ситуація існує і при інвестиційному кредитуванні, яке виступає складовою частиною фінансування інвестиційної діяльності. Різні методичні підходи до оцінки ризиків застосовуються до одних і тих же об'єктів, що часто призводить до відмінних результатів і неоднозначностей в їх інтерпретації. А це може спричинити неправильні висновки та неякісні управлінські рішення. Тому існує необхідність наукового вирішення питання вибору системи показників оцінки ризиків інвестиційного кредитування.

При кількісній оцінці ризиків найчастіше використовують методи варіаційної статистики, які характеризують відхилення (варіацію) окремого результативного індикатора навколо його середнього значення. В якості результату найчастіше виступають показники доходності підприємства чи оцінюваного об'єкту. Незаперечною позитивною ознакою методів варіаційної статистики є їх проста та незначна трудомісткість розрахунку, однозначність сприйняття та зрозумілості в інтерпретації. Однак вони мають і певні недоліки, які пов'язані з необхідною проведенням постійного моніторингу явищ та процесів і відповідного якісного інформаційного забезпечення. Показники цієї групи методів можна використовувати для аналізу та математичної оцінки фінансових та інвестиційних ризиків, а також ризиків, притаманних конкретному аграрному проєкту.

Досить часто в практиці оцінки використовуються експертні методи. Їх доцільність обумовлена відсутністю або недостатньою

* Науковий керівник - Дем'яненко М.Я., д.е.н., професор, академік НААН України

повнотою необхідної аналітичної інформації. Очевидно, що така ситуація існує у випадку оцінки зовнішнього оточення оцінюваного проекту чи підприємства в цілому. Взагалі зовнішнє економічне середовище є потужним генератором фінансових ризиків і для інвестиційного кредитування їх оцінка виступає обов'язковою умовою успішного управління фінансуванням реалізації проекту.

Експертні методи доцільно застосовувати для комплексної оцінки ризиків, а також для їх комбінаторики, у тому числі й у випадках, коли об'єкти оцінки важко формалізувати чи квантифікувати.

В контексті оцінки ризиків інвестиційного кредитування аграрних проектів варто вказати й на те, що розроблені науковцями методичні підходи та інструментарій абсолютно не враховують галузеві особливості виробничої діяльності підприємств – ініціатора проекту. Для компенсації цього дефекту методичного інструментарію банки відповідним чином збільшують вимоги до застави, або ціну кредитних ресурсів.

Отже, існує необхідність формування нових методичних підхід до оцінки ризиків інвестиційного кредитування аграрних проектів.

Необхідними науковими передумовами вирішення цього питання є:

- формування чіткої системи індикаторів, що мажуть бути формалізовані для якісної і кількісної оцінки, а також легко інтерпретовані різними потенційними користувачами;

- вибрані індикатори повинні включати вимірники, що враховують технологічну специфіку сільськогосподарського виробництва та особливості використання біологічних активів;

- оціночні вимірники мають враховувати флуктації та вплив зовнішнього економічного оточення на процес реалізації аграрних програм і проектів;

- методичні інструменти оцінки ризиків повинні мати відкритий алгоритм для введення нових індикаторів, зумовлених якісними змінами у зовнішньому оточенні та внутрішньому середовищі як здійснюваного проекту, так і виробничо-фінансової діяльності ініціатора проекту.

З цього переліку витікає те, що формування системи оцінки ризиків повинне синтезувати важливі компоненти існуючих методичних підходів до оцінки ризиків; об'єднати в єдину систему індикатори, найбільш важливі з економічної точки зору; відфільтрувати показники, що мають дефекти в інформаційному

забезпеченні та економічній інтерпретації.

Ми пропонуємо систему оцінки ризиків інвестиційного кредитування аграрних проєктів, яка включає паралельну оцінку за двома інтегральними показниками:

- мультиризики виробничо-фінансової діяльності підприємства;
- фінансово-економічний мультиризики аграрного проєкту.

Формування цільової системи показників оцінки ризиків інвестиційного кредитування аграрних проєктів здійснене нами в два етапи.

На першому етапі було здійснено аналіз тематичних наукових розвідок, присвячених ризикам короткострокового та довгострокового кредитування аграрних підприємств. Узагальнення проаналізованого матеріалу дозволило з широкого грона запропонованих ризиків виділити найбільш значущі для аграрних підприємств. На другому етапі проводилась їх формальна та якісна оцінка на предмет селекції найбільш суттєвих з них в контексті фінансування інвестиційних проєктів. За результатами цієї оцінки сформульовані відповідні рекомендації щодо вибору системи показників оцінки ризиків, на основі якої сформована вибірка ключових показників для розрахунку інтегральних показників оцінки ризику.

На думку більшості авторів проаналізованих публікацій найбільш суттєвий вплив на результати виробничо-фінансової діяльності аграрних підприємств та умови реалізації їх інвестиційних проєктів, який може призвести до негативних наслідків, чинять наступні види ризиків :

- зміни в нормативно-правовому регулюванні виробничої та інвестиційної діяльності (податки, державна аграрна політика, обмеження, ліцензування, квотування, міжнародні зобов'язання тощо);
- падіння попиту на продукцію, монопольний тиск оптових споживачів продукції та постачальників матеріально-технічних ресурсів для сільськогосподарського виробництва;
- адміністративні бар'єри;
- вибір неефективного напрямку для інвестування;
- помилки в техніко-економічних обґрунтуваннях проєкту та його проєктно-кошторисній документації;
- зміни умов фінансового забезпечення реалізації запланованого проєкту інвесторами та кредиторами;
- технічні проблеми реалізації інвестиційного проєкту;
- труднощі з ресурсним забезпеченням експлуатації створених в процесі реалізації проєкту активів;

— посилення конкуренції на товарних ринках, де реалізується продукція активів проекту чи підприємства.

Виходячи з цього, в процесі інвестиційного кредитування аграрних проектів доцільно: проаналізувати ризики, пов'язані із змінами нормативно-правового регулювання економічної діяльності аграрних підприємств, фінансування діяльності підприємства та проекту, інвестиційної діяльності, проектні ризики; оцінити процеси на ринках товарно-матеріальних та трудових ресурсів, інфляційні процеси, загальні економіко-адміністративні умови здійснення сільськогосподарської діяльності, інвестиційну кредитоспроможність підприємства.

ПРО ПАРАДИГМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

*Ткаченко С.А., к.е.н.,
Миколаївського політехнічного інституту*

В процесі дослідження історії нашої науки не раз робилися спроби виділити основні етапи у її формуванні. Так, Ф.В. Єзерський вважав, що обліку іманентно належить ціль: максимальне збільшення точності записів, під точністю він розумів повне виключення реєстраційних арифметичних помилок. Кожний наступний етап був кроком у досягненні цілі, а таких кроків було сім: 1) перерахунковий, при якому складався тільки опис наявних цінностей (майна); 2) перерахунковий борговий - окрім обліку майна вівся облік особистих рахунків-розрахунків (ресконтро); правильність запису контролювалася шляхом співставлення інвентарного опису та ресконтро; 3) простий – записи контролювалися тільки шляхом співставлення зустрічних обертів, які ще не складають єдиної замкненої системи; 4) подвійна італійська – уся реєстрація і підрахунки контролювалися системним шляхом за допомогою подвійного запису; 5) англійська – контроль посилювався за рахунок спеціальних прийомів, введених у систему обліку; 6) поєднана подвійна та англійська – передбачалася комбінація контрольних моментів із двох попередніх етапів; 7) російська потрійна – якщо у подвійної італійської було тільки 2 ознаки вірності, то в російській їх 19 [1, с. 7].

Основним пороком даної класифікації було бажання автора видати свій винахід за останнє досягнення, за «венець» усієї еволюції бухгалтерського обліку.